

Ny språklitteratur 2020

Danmark

Marianne Rathje

Andersen, Nina Møller, 2020: Dansk fonetik for udlændinge (med øvelser). Københavnerstudier i tosprogethed, bind 78, Københavns Universitet. 145 s.

Bogen er en lære- og øvelsesbog i dansk fonetik for udlændinge, fortrinsvis for udlændinge der læser dansk som fremmedsprog på et universitet i udlandet eller i Danmark. Den gennemgår den danske fonetik fra a til z med lydudvikling og regler, og bogen fungerer også som en udtalelære.

Andreasen, Mogens Wenzel, 2020: Perler for svin. Danske talemåder hentet i de bibelske skrifter. Olufsen. 214 s.

Hvor mange ved at *kaste perler for svin* er et udtryk der stammer fra Bibelen lige som *forbuden frugt*, *gråd* og *tænders gnidsel*, *hælde ny vin på gamle flasker* og *tale for døde øren*? I denne bog forklares en lang række bibeludtryk og deres vej ind i det danske sprog. Et stikordsregister over ord og udtryk gør at denne bog kan bruges som opslagsværk.

Asmellash, Taddese, 2020: Praktisk amharisk-dansk ordbog. Museum Tusulanums Forlag. 287 s.

Ahmarisk tales først og fremmest i Etiopien, og ordbogen over ahmarisk-dansk består foruden en alfabetisk opslagsdel af en kort indføring i det amhariske sprog.

Bechsgaard, Katrine Kehlet, 2020: Navne. Gyldendal. 206 s.

Bogen er en grundig gennemgang af viden om fortrinsvis personnavne og indeholder afsnit som fx *Regler og normer for navne*, *Moderne og umoderne navne*, *Hvor kommer navnene fra?*, *Navne i fiktion* og *Navne og fordomme*.

Bengtsson, Mette, Kristine Marie Berg og Stefan Iversen (red.), 2020: Retorik og metode. Samfundslitteratur. 307 s.

Retorik og metode handler om de måder hvorpå man undersøger retorisk kommunikation. Bogen består af 12 kapitler der hver præsenterer og diskuterer en aktuell metode. Blandt de metoder der behandles, er digital tekstanalyse, tænkehøjt-læsning, interviewstudier, aktionsforskning, etnografisk feltarbejde, digital issue mapping og nærlæsning. Kapitlerne placerer metoden historisk, fremlægger dens vigtigste antagelser og greb og anvender den til at undersøge et nyere materiale.

Bostrup, Lise, 2020: Med professorhatten på. Idiomatiske vendinger med historie. Forlaget Bostrup. 108 s.

Bogen indeholder en række beskrivelser af betydning, oprindelse og brug af 46 idiomatiske vendinger som anvendes hyppigt i dagens dansk. Hvad ligger der fx bag udtryk som *at skyde papegøjen*, *at gå fra snøsen* og *at smide nogen under bussen*?

Dansk Sproghistorie IV: Dansk i brug. Red. af Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen, Merete Korvenius Jørgensen og Laurids Kristian Fahl. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag. 2020. 411 s.

Formålet med *Dansk Sproghistorie* er at skabe og viderebringe ny erkendelse om og indsigt i det danske sprogs historie fra de første runeindskrifter til dagens sprog og dermed bidrage til den sproglige refleksion i Danmark, både blandt læg og lærer.

Bind IV handler om lov, bibel og salmer; viser, sange og ordsprog; sprog og medier; dannelse og uddannelse: Bindet beskriver dels den store indflydelse fra det juridisk/administrative sprog før og efter 1700, dels sproget i de mange bibeloversættelser og i salmerne og deres betydning for almensproget. Også mere folkelige genrers sprog beskrives. Folkeviserne suppleres med gennemgange af højskolesangen og lejlighedssange og festsange, og der sluttes med ordsprogenes historie. Avis-, radio- og tv-sprog fra den første dansksprogede avis til dagens mange radio- og tv-kanaler beskrives, og de nye kommunikationsformer der er opstået sammen med udbredelsen af brugen af internet og mobiltelefoni, behandles. Færdighederne i at læse og skrive i befolkningen før og efter 1800 gennemgås, og genren private breve inddrages. Det beskrives hvordan undervisningen i dansk i skolen har udviklet sig, og der gøres rede for etableringen af sproglige normer og centralt styret normering af sprogbru-

gen. Til sidst beskrives sprogsituationen for de personer der ikke har dansk som modersmål, men som andetsprog.

Danske Studier 2020. Red. af Simon Skovgaard Boeck og Henrik Blicher under medvirken af Carl-Emil Prehn Andersen. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 602. 2020. 244 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve Lars Brink: 2.-ledstryk og andre sprogformer i Kortvending, Katrine Rosendal Ehlers: *Sin* og *sig* med flertalsantecedent fra runesten til LANCHART, Mads Christiansen: Sætningskompleksitet i dansk, Line Sandst: Markering af propriumsfunktion ved omvendt ledstilling, Auður Hauksdóttir: Islandsk sprog og dansk tunge. Islandsk sprogs og litteraturs betydning for nationsopbygningen af Danmark.

Danske talesprog 20. København: Nordisk forskningsinstitut, Center for dialektforskning og Museum Tusulanum 2020. 287 s.

Dette nummer af *Danske talesprog*, der er tilegnet professor Tore Kristiansen, indeholder 9 artikler, foruden Tore Kristiansens manuskript til dennes fratrædelsesforelæsning: Tore Kristiansen: Sprogets væsen og det gode sprog-samfund – som jeg har set det, Frans Gregersen: For Kristiansen, eller: Hvor kommer holdninger fra?, Tore Kristiansen: For materialistisk sprogteori – og ideologisk forandring. Svar til Frans Gregersen, Inge Lise Pedersen: Talt dansk i Norge fra 1536 til 1814, Jacob Thøgersen og Nicolai Pharao: Holdninger og mediers rolle i (de)standardisering, Christoph Hare Svenstrup: Masketesten og målingen af bevidst og underbevidst ytrede holdninger til dialektal variation, Marie Maegaard, Pia Quist og Nicolai Pharao: Genkendelse, sprogholdninger og standardisering: Nye fund i Bylderup, Hirtshals og Nexø, Pia Quist: Sprog og sted. En undersøgelse af sproglig variation i forstaden og landsbyen, Anne Larsen og Andreas Candefors Stæhr: Afdialektisering på Bornholm – det sidste stadie?, Philip Diderichsen: Narrativt talesprog – rått vs. redigeret.

Nummeret indeholder også Tore Kristiansens samlede bibliografi (1976–2020) i anledning af hans fratræden.

Fredslund, Jakob, 2020: Godt ord igen – Lokumsstruds. Hexameter. 145 s.

Bogen er baseret på internetordbogen af samme navn. Her sætter en algoritme to ord fra Retskrivningsordbogen sammen til et nyt, sammensat ord. Herefter giver brugerne ordene deres mening. Denne bog er tredje samling af de bedste og de sjoveste af disse ord.

Heltoft, Lars, Eva Skafte Jensen, Ida Elisabeth Mørch og Jørgen Schack, 2020: Grammatiske termer. Dansk Sprognævn. 112 s.

Grammatiske termer er en opslagsbog om grammatik. Bogen indeholder 275 termer og begreber der alle er forsynet med en definition, relevante eksempler, synonymer og henvisninger til beslægtede termer. Bogen henvender sig primært til studerende ved sprogfagene på universitetet og læreruddannelsen, men også grammatikinteresserede og studerende på andre uddannelser vil kunne have gavn af bogen.

Hermann, Mette, Mathilde Sinding og Albert Lange, 2020: Sprog på spil. Gyldendal. 215 s.

Bogen er en grundbog i almen sprogforståelse til stx (almen studentereksamen). Omdrejningspunktet for udgivelsen er det funktionelle sprogsyn, hvor sprog læres i kontekst og med udgangspunkt i autentisk sprogbrug. *Sprog på spil* består af ni kapitler om bl.a. læringsstrategier, sproghistorie, morfologi, syntaks, sociolingvistik og analyse af latinske tekster.

Hess, Mette Marianne, 2020: Hello Danish. Praxis. 224 s.

Hello Danish er en begynderbog i dansk målrettet hurtige kursister, som fx udvekslingsstuderende eller højtuddannede udenlandske ansatte i danske virksomheder. Bogen dækker både A1- og A2-niveau.

Hougaard, Tina Thode, 2020: Emojis. Aarhus Universitetsforlag. 60 s.

Bogen gennemgår emojiens historie, udvikling og status med aktuelle eksempler og diskuterer bl.a. hvad emojis bruges til, og om de kan beskrives som et nyt verdenssprog.

Illum, Barbara og Rune Kastberg Søndergaard, 2020: Textur 1. Tekstarbejde i dansk. Systime. 284 s.

Textur – tekstarbejde i dansk er en lærebog med tæt samspil mellem metodisk tekstundersøgelse og danskfaglig tekstproduktion. Forløbet er tiltænkt undervisningen i 1. g (1. årgang på gymnasiet) og giver eleverne en danskfaglig grundviden og grundlæggende analytiske og formidlingsmæssige kompetencer.

Mål & Mæle. 41. årgang. Red. af Ken Farø og Thomas Olander – nr. 3 er også redigeret af Ditte Boeg Thomsen. 2020. Nr. 1-3. 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder

Mål & Mæle artikler om sprog. Af disse numres indhold er der grund til at fremhæve Holger Juul: Morfemprincippetets vildveje (nr. 1), Josefine Straube Hansen: "Jeg var sån fuck mit liv" (nr. 2).

Nguyen, Michael, 2020: A grammar of the adpositional phrase in Danish: On left located adpositional complements. Ph.d.-afhandling. Aarhus Universitet. 315 s.

Emnet for ph.d.-afhandlingen er efterstillede præpositioner i dansk. I afhandlingen fokuseres der på tre konstruktioner med efterstillet præposition: (1) Postpositionelle konstruktioner, hvor en efterstillet præposition står umiddelbart efter sin styrelse, fx "Han må være kommet et eller andet sted fra"; (2) såkaldte 'R-pronomen'-konstruktioner, hvor en efterstillet præposition står efter et lokativt pronomen, fx "Han kommer herfra"; og (3) konstruktioner med såkaldt 'præpositionsstranding', hvor en efterstillet præposition er adskilt fra sin styrelse, fx "Det er denne egn han kommer fra". I afhandlingen undersøges det i hvilke kontekster disse konstruktioner er mulige og umulige.

Ny forskning i grammatik 27. Red. af Sune Sønderberg Mortensen, Lars Heltoft, Maria Messerschmidt, Marie Herget Christensen og Eva Skaftte Jensen. Dansk Sprognævn 2020. 164 s.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning inden for dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes: Alexandra R. Kratschmer og Henrik Jørgensen: Sig mig, *hva' som* jeg skal gøre med sætningsskemaet: De indledende pladser i nudanske indirekte spørgesætninger, Michael Nguyen: Har dansk produktive postpositioner?, Jan Heegård Petersen, Jørgen Schack og Eva Skaftte Jensen: Pronominalkasus i subjekt med bestemmende relativsætning.

NyS. Nydanske Sprogstudier 58. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Elisabeth Muth Andersen, Tanya Karoli Christensen, Ken Ramshøj Christensen, Jan Heegård og Jacob Thøgersen. Udgivet af Dansk Sprognævn 2020. 162 s.

Bind 58 er et temanummer om *Dansk under påvirkning*. Det indeholder 4 artikler: Margrethe Heidemann Andersen: Engelske lån i dansk: Nice to have eller need to have?, Anna Sofie Hartling: Dansk under påvirkning af spansk: Sporene af det spanske *se* i argentinadansk, Jan Heegård Petersen, Karoline Kühl og Gert Foget Hansen: Kodeskift i de udvandrerlandske varieteter i Nordamerika og Argentina: Inventar, frekvens, funktion, Martha Sif Karrebæk:

”Hvad betyder wallah?”: Sociolingvistisk forandring, sprog-i-brug og arabisk i dansk.

Nyt fra Sprognævnet. Dansk Sprognævn. 2020, nr. 1-3, 17 s. + 19 s. + 20 s. Publiceret på <https://dsn.dk/nyt/nyt-fra-sproгнаevnet>.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx Marianne Rathje, Eva Skaft Jensen og Tina Thode Hougaard: Hilsner i e-mails – starthilsner (nr. 1), Tina Thode Hougaard, Marianne Rathje og Eva Skaft Jensen: Hilsner i e-mails – sluthilsner (nr. 2), Eva Skaft Jensen og Thomas Widmann: *Samfundssind, nødundervisning og knækbrød*. Da alt hvad man kunne læse i aviserne, handlede om corona (nr. 2), Johanne Niclasen Jensen: Ord uden kød på? Om navne på køderstatningsprodukter i dansk (nr. 3), Anna Sofie Hartling og Jørgen Schack: Hvad hedder *vi andre* i genitiv? (nr. 3).

Nyt fra Sprognævnet har tidligere haft 4 årlige numre, men har fremover 3 årlige numre. Siden 2017 har tidsskriftet udelukkende været digitalt og gratis.

Ord & Sag 40. Aarhus Universitet 2020. 72 s.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet. Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx Yonatan Goldshtein: Hvordan opstod stødet?, Inge Lise Pedersen: Katastrofer, mobilitet og sprogforandring – er dét forklaringen på særtræk i sønderjysk og vestfynsk dialekt?

Rask. International Journal of Language and Communication 51. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication 2020. 80 s.

Fra nummeret kan nævnes: Marie Herget Christensen: Adverbielle kløvninger i dansk.

Rask. International Journal of Language and Communication 52. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication 2020. 73 s.

Fra nummeret kan nævnes: Eckhard Bick: Annotating Emoticons and Emojis in a German-Danish Social Media Corpus for Hate Speech Research, Anne Marie Hulgaard: Kulturelt betingede kommunikative forskelle mellem dansk og tysk?

Rienecker, Lotte, Anne Sofie Jakobsen og Peter Stray Jørgensen, 2020: Akademiske fraser til opgaver, projekter og artikler. Samfundslitteratur. 148 s.

Bogen er en samling akademiske fraser (dvs. formuleringer, vendinger, udtryk) i lister og skemaer til brug for skrivning af opgave, projekt, speciale, artikel, afhandling, rapport på dansk eller til vejledning, undervisning, fagfællebedømmelse eller redigering af andre som skriver. Fraserne kan bruges som de står i bogen, og kombineres og udvikles på utallige måder, og de kan anvendes til at formulere hvordan man indleder til og begrunder problem, teori- og metodevalg, analyser, resultater og fortolkninger, diskussioner, designs og vurderinger, og hvordan man inddrager og diskuterer litteratur, data, figurer, og endelig fraser til at metakommunikere, samle op, konkludere og perspektivere.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 38. årgang, 2020, nr. 1, 2, 3, 4. 20 s. + 28 s. + 20 s. + 24 s.

Foruden anmeldelser af sprog litteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Ehm Hjort Miltersen: Entals-*de* (nr. 1), Julie Søndergård Jensen: Brugen af *er* i dansk talesprog (nr. 4).

Sprog på grænsen. Modersmål-Selskabets årbog 2020. Modersmål-Selskabet 2020. 386 s.

I *Sprog på grænsen* har årbogsudvalget samlet en lang række tekster om sprogene i grænselandet i anledning af 100-året for Genforeningen. Alle artikler findes både på dansk og tysk, fx Jens A. Christiansen: Det danske mindretal og dansk i Sydslesvig, Malene Monka: Sprogændring gennem tre generationer – fra sønderjysk til mere rigsdansk, Michael Ejstrup: I Sønderborg snakker de sønderjysk.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 70. Roskilde Universitetsforlag 2020. 84 s.

Nr. 70 er et temanummer om *Mundtlighed og performativitet* og indeholder bidrag af bl.a. Tina Høegh: Om mundtlig performance og dialogisk undersøgelse i undervisning, Cilia Reebirk og Jan Lindschouw: Tilegnelse af uformel sprogbrug – med eksempler fra fransk.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 71. Roskilde Universitetsforlag 2020. 95 s.

Nr. 71 er et temanummer om *FN's verdensmål* og indeholder bidrag af bl.a. Lone K. Svarstad og Karen Risager: Uddannelse af kritiske verdensborgere – FN's Verdensmål i alle sprogfag, Ellen Farr: Sprog lukker op for verdensmålene.

Sprogkræsen. Nyt fra Den Danske Sprogkreds. 3. årgang, 2020, nr. 6, 7, 8, 9. 32 s.

Numrene indeholder omtaler og referater af sproglige arrangementer, interviews med sprogpersoner, anmeldelser af sproglitteratur og sprogarrangementer samt kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Lise Bostrup: Feministisk lingvistik. Kvinder, mænd og sprog (nr. 6), Lise Bostrup: H.C. Ørstedes sammentænkning af naturvidenskab og sprog (nr. 7), Lise Bostrup: Identitetspolitisk nysprog (nr. 9).

Finland

Maria Fremer

Biström, Anna & Maren Jonasson (red.), 2020: Historiska och litteraturhistoriska studier 95. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 340 s.

Temat för *HLS 95* är mellanrum, gråzoner och gränser. I artiklar och essäer diskuteras litterära verk som befinner sig i eller tematiserar mellanpositioner, mellan språk och kropp, det digitala och analoga, djur och det mänskliga, olika språk och kulturer och mellan familjemedlemmar. Bland andra K.H. Wiik, Aili och Runar Nordgren och Brutus Lagercrantz är föremål för biografiska undersökningar, medan historiska perspektiv anläggs på finlandssvenska döva och debatten om den obligatoriska svenskundervisningen.

Publikationen finns tillgänglig på <https://hls.journal.fi/>.

Forsskåhl, Mona, Jannika Lassus, Beatrice Silén & Sofia Stolt (red.), 2020: Modersmålsprovet i brännpunkten. Studentexamensprovet i modersmålet svenska på 2000-talet. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 256 s.

Provet i modersmål och litteratur har en lång tradition i Finland och är fortfarande det enda obligatoriska i studentexamen. Trots det finns det i dag lite samlad kunskap om provet. I *Modersmålsprovet i brännpunkten* granskar sju forskare, lärare och språkexperter det svenska modersmålsprovet och de studerandes prestationer ur flera olika synvinklar.

Publikationen finns tillgänglig på <https://www.sls.fi/sv/utgivning/modersmalsprovet-i-brannpunkten>.

Haapamäki, Saara, Ludvig Forsman & Linda Huldén (red.), 2020: Svenskans beskrivning 37: Förhandlingar vid trettiosjunde sammankomsten. Åbo 8–10 maj 2019. Åbo: Svenska språket vid Åbo Akademi. 358 s.

Temat för konferensen var *Språket och det sociala*, särskilt språkets roll i social inkludering och exkludering. Temat belystes i tre plenarföredrag av Karin Idevall Hagren (Uppsala universitet), Karin Milles (Södertörns högskola) och Anna Wallberg Gustafsson (Lunds universitet). Konferensvolymen innehåller samtliga plenarföredrag och ett urval av sektionföredragen.

Publikationen finns tillgänglig på <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-4022-5>.

Halonen, Mia, Samu Nyström, Heikki Paunonen & Johanna Vaatto-vaara, 2020: Stadin syntinen s [Det syndiga s:et i Helsingfors]. Helsingfors: Art House. 353 s.

Helsingforsfinskan, och speciellt uttalet av s, har väckt uppmärksamhet i mer än ett sekel. Huvudstaden har ansetts vara en syndig plats jämfört med den oskyldiga landsbygden, och invånarnas språkbruk har kopplats ihop med föreställningar om ett lastbart leverne. Genom ett litet språkligt fenomen, uttalet av s, studeras hela Helsingfors och dess förhållande till resten av Finland och till finskan. Det blir samtidigt en berättelse om urbaniseringens utmaningar och om hur helsingforsarnas identitet formats från 1860-talet ända till 2000-talet.

Hartama-Heinonen, Ritva & Pirjo Kukkonen (red.), 2020: Marginalia. Acta Translatologica Helsingiensia 4. Helsingfors: Finskugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 180 s.

En samling artiklar på svenska, engelska och finska om bland annat litterär översättning. Författarna tittar bortom de vanliga frågorna inom sina respektive områden och skriver i stället om ämnen som vid första anblick kan verka marginella.

Publikationen finns tillgänglig på <http://hdl.handle.net/10138/312804>.

Himmelroos, Staffan & Kim Strandberg (red.), 2020: Ur majoritetens perspektiv. Opinionen om det svenska i Finland. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 255 s.

Svenskans ställning i Finland hänger på en välvillig inställning hos den stora finskspråkiga majoriteten. Hur långt sträcker sig denna välvillighet och vad förklarar att vissa ställer sig negativare till Finlands tvåspråkighet än andra? I denna antologi tar sig tolv forskare an detta relativt outforskade område.

Publikationen finns tillgänglig på <https://www.sls.fi/sv/utgivning/ur-majoritetens-perspektiv>.

Hippi, Kaarina, Hanna Lappalainen & Pirkko Nuolijärvi (red.), 2020: Suomalaisten kielellistä elämää. Sata suomalaista kielellistä elämäkerta -hankkeen satoa. [Bidrag från projektet Hundra finländska språkliga livshistorier]. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 387 s.

I projektet *Hundra finländska språkliga livshistorier* berättade personer som är bosatta i dagens Finland om sitt språk. Förutom finsk- och svenskspråkiga intervjuades också talare av samiska språk, gamla minoritetsspråk och

nya invandrarspråk. Finlands språkliga mångfald och närhistoria undersöks i ljuset av informanternas upplevelser. Flerspråkigheten granskas ur flera synvinklar: språkval i vardagen för individer med olika språk, för svenskspråkiga finländare, för flerspråkiga föräldrar samt omvänt språkbyte och återgång till barndomsspråket. I centrum står de intervjuades förhållande till det egna modersmålet, till finskan och till andra språk.

Hippi, Kaarina, Anne Mäntynen & Camilla Lindholm (red.), 2020: Vanhuus ja kielenkäyttö [Ålderdom och språkbruk]. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 321 s.

Hur talar man om äldre? Hur och varför förändras språket med åldern? Författarna vill avveckla den ensidiga bilden av åldrandet och erbjuda nya forskningsrön i diskussionen om åldrandet i det moderna finländska samhället. Verket lyfter fram nya och kritiska perspektiv på åldrande, äldreomsorg och språkbruk. Åldrandet och språkbruket hänger samman med många andra bakgrundsfaktorer, såsom skillnader i fråga om individuell hälsa och språklig bakgrund. I artiklarna analyseras bland annat medietexter, intervjuer och videoinspelade interaktionssituationer.

Hirsto, Heidi, Mona Enell-Nilsson, Hannele Kauppinen-Räisänen & Nicole Keng (red.), 2020: Arbetslivskommunikation III. VAKKI Publications 12. Vasa: VAKKI Föreningen för kommunikationsforskning rf. 298 s.

Det fyrtionde VAKKI-symposiet ägde rum i Vasa i februari 2020. Konferensvolymen innehåller tjugo artiklar på finska, svenska, tyska och engelska. En gemensam röd tråd är den ständiga förändringen av arbetslivet. Artiklarna behandlar särskilt digitalisering, språklig och kulturell mångfald samt ansvarstagande.

Publikationen finns tillgänglig på <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202101252636>.

Ivars, Ann-Marie, 2020: Amerikaminnen. Återvandrare och invandrare berättar. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland och Stockholm: Appell Förlag. 324 s.

Amerikaminnen återger berättelser från trettio Amerikafarare som sökte lyckan i landet i väster i början av 1900-talet. År 1916 började äventyret för många unga män med en flyktresa undan värnplikt till Sverige och därifrån vidare över Atlanten. Livet i Amerika präglades av hårt arbete inom stålindustrin, i gruvor och skogar samt i tunnelbane- och brobyggen i New York. Unga kvinnor lärde sig landets språk och livsstil som hembiträden i amerikanska familjer. Utvandringen avbröts av den stora depressionen, som på 1930-talet fick många

att återvända till Finland. Boken bygger på intervjuer med både återvandrare till Finland och invandrare i USA och Kanada. Gemensamt för dem alla är att de kommer från den sydligaste delen av svenskbygderna i Österbotten.

Publikationen finns tillgänglig på <https://www.sls.fi/sv/utgivning/amerika-minnen>.

Kauppinen, Anneli, 2020: Mistä kieli meihin tulee? [Varifrån kommer språket?]. Tammerfors: Vastapaino. 367 s.

Professor Anneli Kauppinen skriver om språkets uppkomst. Människan har förmåga att förstå olika ansiktsuttryck, gester, röster, talsituationer och betoningar. Det mänskliga språkets särart ligger inte bara i själva tanken eller språket, utan också i handlingen och den kontinuerliga förändringen, evolutionen. Språket är inte inbyggt och medfött. Däremot har vi färdigheter som utvecklas genom interaktion med andra människor. Särdragen i det mänskliga språket baserar sig på social känslighet och förmåga att imitera.

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti [Språkklockan. Finska språkvårdens informationsblad]. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Kielikello utkommer fyra gånger om året.

Temat för det första numret var hur känslor avspeglas i språket. Hur kan talare av olika språk förstå varandra när de talar om känslor? Som en lösning har föreslagits ett naturligt semantiskt metaspråk. Enligt teorin finns det i alla språk ett begränsat antal begrepp på basnivå som räcker till för att förklara alla andra ord. Känslomässiga begrepp lämpar sig särskilt väl för att beskrivas på ett metaspråk.

Coronapandemin återspeglades i andra numret, som innehöll texter som behandlade kriskommunikation, meddelanden om inställda evenemang, dialektala ord för sjukdomar och symtom och nyord som coronan har fört med sig. Under året har *Kielikello* dessutom publicerat flera svar på språkfrågor som hänför sig till coronan.

I nummer 3 och 4 studerades bland annat emoji. En artikel handlar om att uttrycka hövlighet i lättläst sakprosa, med konkreta tips om hur hövlighet och tilltal kan beaktas i broschyrer och handböcker på lätt språk.

År 2020 var ett jubileumsår, eftersom det gått 75 år sedan den officiella, regelbundna språkvårdsverksamheten inleddes. För att fira jubileumsåret publicerades översikter över språk- och namnvårdens verksamhet och prioriteringar under olika årtionden.

Publikationen finns tillgänglig på <https://www.kielikello.fi/>.

Kolehmainen, Leena, Helka Riionheimo & Milla Uusitupa (red.), 2020: Ääniä idästä. Näkökulmia Itä-Suomen monikielisyyteen [Röster från öster. Perspektiv på flerspråkighet i östra Finland]. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 331 s.

Boken vill med belysande exempel utmana den allmänna uppfattningen om östra Finlands enspråkighet. Språken som behandlas i artiklarna är engelska, spanska, karelska, kyrkslaviska, kinesiska, franska, svenska, tyska, serbiska, finska och ryska.

Lehti-Eklund, Hanna & Beatrice Silén (red.), 2020: Handel med konst. Språk och dialog i Paul Sinebrychoffs brevsamling från sekelskiftet 1900. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland & Stockholm: Appell Förlag. 347 s.

Paul Sinebrychoff (1859–1917), direktör och bryggeriägare, byggde under sin livstid upp en konstsamling som i dag ägs av Konstmuseet Sinebrychoff i Helsingfors. Brevväxlingen mellan honom och konsthandlare i Sverige, som Bukowskis konsthus och andra konstexperter, utgör ett unikt exempel på affärskorrespondens kring sekelskiftet 1900. Språkligt sett placerar sig breven vid en brytningspunkt för skriven svenska, där större språkliga förändringar höll på att ske eller redan var i gång. Detta syns bland annat i syntaxen, ortografin och lexikonet, som studierna i denna bok tar fasta på.

Publikationen finns tillgänglig på <https://www.sls.fi/sv/utgivning/handel-med-konst>.

Lehti-Eklund, Hanna, Jannika Lassus & Caroline Sandström (red.), 2020: Folkmålsstudier 58. Helsingfors: Föreningen för nordisk filologi. 159 s.

Tidskriften *Folkmålsstudier* innehåller artiklar inom nordisk filologi eller nordistik. Nummer 58 innehåller följande artiklar: Stian Hårstad: "Det her på stedet almindelige hverdagssprog [...] forvilder begynderen" – Om eit tidleg morsmåslæreverk som kjelde til kunnskap om språkforhold i Trondheim omkring 1800; Marion Kwiatkowski: Den approximerande semantiken hos citatmarkören *de e som* i svenskan i Österbotten; Olga Mezhevich: Hur översätter man artighet? Artighetsstrategier i skönlitterär dialog på svenska och ryska, och fyra tryckta lector från disputationer i svenska språket och nordiska språk av Maria Kautonen, Zea Kingelin-Orrenmaa, Sarah Wikner och Anne-Maj Åberg.

Den elektroniska utgåvan är fritt tillgänglig på webben med ett års fördröjning på <https://journal.fi/folkmaalsstudier>.

Luodonpää-Manni, Milla, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (red.), 2020: Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV [Språkvetenskapliga metoder I–IV]. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 1 023 s.

En antologi i fyra band om metodologin inom språkforskningen. Den presenterar och strukturerar metoder och material inom språkvetenskapens olika områden. Verket hjälper läsaren att identifiera olika metoders tillämpningsområden, styrkor och svagheter och är en outhärlig hjälp för såväl studerande som mer avancerade språkforskare.

Mustajoki, Arto, 2020: Väärinymmärryksiä. Miten voisimme puhua ja kuunnella paremmin? [Missförstånd. Hur kan vi lära oss tala och lyssna bättre?]. Helsingfors: Gaudeamus. 343 s.

Missförstånd är ofta små och vardagliga, men ibland får de allvarliga konsekvenser. De kan förstöra mänskliga relationer, hindra politik och handelsrelationer och äventyra människoliv. Återkommande misslyckanden i kommunikationen mellan människor är ett av världens största problem. Språket är ett inexakt kommunikationsmedel, och vi antar ofta felaktigt att samtalspartnerns kunskapsunderlag motsvarar vårt eget. Boken hjälper till att identifiera fallgropar i kommunikationen.

Sandström, Caroline, Ulla-Maija Forsberg, Charlotta af Hällström-Reijonen, Maria Lehtonen & Klaas Ruppel (red.), 2020: Nordiska studier i lexikografi 15. Helsingfors: Nordiska föreningen för lexikografi.

Den 15:e konferensen om lexikografi i Norden hölls i juni 2019 i Helsingfors. Temat för konferensen var *Ordböcker – av vem, för vem och varför?* Det fördes diskussioner om aktuella utmaningar och möjligheter som förändringarna i det digitala samhället har medfört. Tryggandet av resurser för lexikografiskt expertarbete med redigering, uppdatering och publicering av kvalitativa ordböcker var ett viktigt diskussionsämne. Konferensrapporten innehåller 34 artiklar om aktuella nordiska ordboksprojekt. Bidragen är skrivna på svenska, danska, norska och ett fåtal på engelska.

Publikationen finns tillgänglig på <https://tidsskrift.dk/nsil/issue/view/8991>.

Shore, Susanna, 2020: Lauseita ja vesinokkaeläimiä. Perinteisestä funktionaaliseen lauseoppiin [Från traditionell till funktionell satslära]. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 655 s.

Boken presenterar ett nytt sätt att närma sig satsläran. Den traditionella sats-

läran som tillämpats i den finska språkundervisningen fördjupas med funktionella principer och begrepp. Den funktionella satsläran ger verktyg för en ny förståelse av satsanalysen. Boken innehåller över 1 500 autentiska textexempel och ett täckande register på finska och engelska. Beskrivningen fokuserar på det skrivna språket, men många av de centrala språkliga iakttagelserna gäller också det talade språket.

Språkbruk. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Tidskriften *Språkbruk* utkom med fyra nummer 2020. I det första numret ingick Linda Mannilas artikel om artificiell intelligens på finlandssvenska, Bianca Holmbergs intervju med Ana Stanićević från Serbien som förälskade sig i de nordiska språken, Martin Perssons artikel om kreolspråk, blandspråk och regiolekt och Charlotta af Hällström-Reijonens artikel om finlandismen *råddig*, som ingår i Språkbruks uppskattade serie *Perspektiv på finlandismer*.

Språkbruk nummer 2/2020 behandlade teman som språken i affärlivet i Svenskfinland, lätt språk, finsk påverkan i *det att*-konstruktioner och metoder för att med språkets hjälp upptäcka demens. Skribenterna bakom de nämnda artiklarna är Jannika Lassus och Johanna Tanner, Camilla Lindholm, Monica Äikäs samt Dimitrios Kokkinakis och Kristina Lundholm Fors.

I nummer 3/2020 skrev Lotta Collin om språkbruket på nätet. Bianca Ortiz Holmberg gjorde ett reportage om forskningsbåten Rödän som länge användes för namninsamling i den finländska skärgården. Charlotta af Hällström-Reijonen fortsatte sin serie om finlandismer med *avec* och Monica Äikäs skrev om grammatiska metaforer och textbindning.

I det sista numret för året skrev Elina Sjölander om språket som används för att beskriva den biologiska mångfalden. Anna Maria Gustafsson skrev om nyord i coronans spår och Martin Persson om tonaccenter. Bianca Ortiz Holmberg intervjuade Hugo Bergroth-sällskapets språkpristagare Silja Sahlgren-Fodstad, filmkritiker och kulturreporter på Svenska Yle.

Publikationen finns tillgänglig på <https://www.sprakbruk.fi/>.

Stenberg-Sirén, Jenny, 2020: Svenska, finska, engelska komplement eller alternativ? En inblick i ungas språkanvändning. Helsingfors: Tankesmedjan Magma. 69 s.

Rapporten ger en inblick i svenskspråkiga ungas språkanvändning och tankar om svenska, finska och engelska. Hur ser ungas språkkunskaper ut? Vad tänker de om de olika språken och i vilka situationer använder de olika

språk? Tävlar engelskan och finskan med svenskan eller kompletterar språken varandra? Dessa frågor diskuteras utifrån en analys av enkätsvar, statistik, intervjuer med utbildningsexperter samt samtal med unga runt om i Svenskfinland.

Publikationen finns tillgänglig på <https://magma.fi/engelska-som-alternativ-till-finska-unga-valjer-det-sprak-som-funkar-bast/>.

Strellman, Urpu & Kimmo Svinhufvud, 2020: Kupliva kirjoittaminen. Iloa ja tehoa työelämän teksteihin [Att skriva sprudlande. Glädje och effekt i arbetslivets texter]. Helsingfors: Art House. 304 s.

Boken berättar på ett praktiskt sätt hur man utarbetar en bra text som är lockande för läsaren. Utgångspunkten är skribentens behov: hur skriver man en text som läsaren minns, som påverkar läsaren på det sätt som författaren önskar? Hur bär man sig åt för att skrivandet ska gå snabbt och kännas roligt?

Virtanen, Mikko T., Pirjo Hiidenmaa & Jyrki Nummi (red.), 2020: Kertomuksen keinoin. Tarinallisuus mediassa ja tietokirjallisuudessa [Med berättelsens hjälp. Berättelser i medier och facklitteratur]. Helsingfors: Gaudeamus. 364 s.

Personliga berättelser berör. De beskriver nyanser och detaljer som annars skulle vara svåra att ge konkret form. Berättelserna understöder och övertygar, åskådliggör och stöder argument. Artikelsamlingen behandlar hur berättelser kan användas i medier och fackböcker. Den analyserar de berättartekniker som journalister och skribenter föredrar och betonar också berättandets etik och kritisk mediekompetens. Artiklarna är skrivna av språkforskare och litteraturforskare.

Wide, Camilla, Eva Ingman, Katri Lankinen & Veijo Vaakanainen (red.), 2020: Svenskan i Finland 18. Åbo: Åbo universitet, Nordiska språk. 180 s.

Artonde sammankomsten för Svenskan i Finland hölls i Åbo i oktober 2018. Temat för konferensen var svenskan i Finland, i all sin mångfald. Den elektroniska konferensvolymen innehåller ett plenarföredrag av Catrin Norrby (Stockholms universitet): Att interagera på finlandssvenska och sverigesvenska. Hur hänger språkbruk, kultur och nation ihop? Därtill ingår tio av de föredrag som hölls vid konferensen.

Publikationen finns tillgänglig på <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8215-8>.

Åberg, Anne-Maj, 2020: Effekten av explicit undervisning på inläring av explicit och implicit kunskap om ordföljden i svenska. Åbo: Åbo universitet. 278 s.

I denna doktorsavhandling undersöks vilken effekt explicit undervisning i grammatik har på finska vuxna inlärares kunskaper om svenskans ordföljd och hur väl kunskaperna bevaras. De explicita och implicita kunskaperna mäts med hjälp av dels ett skriftligt test för bedömning av grammatikalitet, dels skriftliga och muntliga bildbeskrivningar.

Publikationen finns tillgänglig på <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7969-1>.

Färöarna

Kristin Marjun Magnussen

Angantýsson, Ásgrímur, 2020: Stylistic fronting and verb placement in main clauses in Insular Scandinavian. I: *Fróðskaparrit* 65-66, s. 33-49.

På den ene side giver artiklen en oversigt over V1-, V2- og V3-konstruktioner i færøske og islandske hovedsætninger og undersøger, om de færøske og islandske sætninger ligner hinanden i den henseende. På den anden side er fokus på *stylistic fronting* som fænomen i islandsk og færøsk.

Debess, Iben Nyholm, Sandra Saxov Lamhauge og Hjalmar P. Petersen, 2020: Vowel Values in L2 Speech: A Case Study of Faro-Danish. Sjálvljóðavirði í føroyskum-donskum. I: *Fróðskaparrit* 65-66, s. 51-70.

Artiklens forfattere har lavet formantmålinger af danske vokaler blandt asymmetrisk bilingvale færinger i deres udtale af dansk. Informanterne er grupperet i køn, og grupperne består af færinger bosat på Færøerne og færinger bosat i København. Færinger bosat på Færøerne udtaler vokalerne mere åbne end de, der er bosat i København. Generelt set viser undersøgelsen, at de yngre har en udtale nærmere standarddansk i forhold til åbningsgrad og artikulationssted.

Jacobsen, Jógvan í Lon, 2020: Unges dialektbrug i bygden Sandur på Færøerne. I: *Bauta: Janne Bondi Johannessen in memoriam*. Red.: K. Hagen, A. Hjelde, K. Stjernholm og Ø. A. Vangnes. Oslo Studies in Language 11(2). Oslo. University of Oslo, s. 173-187.

Artiklen drøfter dialektændringer hos unge (elever i henholdsvis 3.-4. klasse og 9. klasse) i den færøske bygd Sandur på Sandoy. Data indsamledes af artiklens forfatter og en gruppe studerende på Føroyamálsdeildin på Fróðskaparsetur i forbindelse med studieemnet dialektologi.

Jacobsen, Jógvan í Lon, 2020: Ein maður er ein maður ella ... Um kvinnuligar tingmenn og landsstýrismenn, sum eru kvinnur. I: *Varðin* nr. 87, s. 8-16.

Historisk set betyder det norrøne og færøske ord *maður* 'mand' også 'menneske' og omfatter derfor også begrebet 'kvinde'. Den ældre betydning 'menneske' findes ikke længere i moderne færøsk, og derfor dannes ikke længere nye sammensatte ord med *-maður* i den kønsneutrale betydning 'menneske'.

Tingmaður kan derfor ikke betyde 'tingkvinde'. Og usammensat kan *maður* slet ikke betyde 'kvinde'. Artiklens forfatter foreslår derfor at bruge substantivet *fólk* som 2. sammensætningsled i f.eks. *landsstýrisfólk* og *løgtingsfólk*.

Johansen, Anfinnur, 2020: Føroyskir fólknavnasiðir 1851-55 og 1951-55. I: *Frøði 2*, s. 24-31.

Artiklen behandler færøsk navneskik i perioderne 1851-55 og 1951-55. Perioderne sammenlignes med hensyn til navnefrekvens og brug af opkaldsesskikke blandt navnematerialet, der omfatter alle færøske børn født i de førnævnte perioder.

Petersen, Hjalmar P., 2020: Føroysk mállæra 1. Kyn, orðmyndan og bending. 3. udg. Nám. Tórshavn. 268 s.

Føroysk mállæra 1 er en moderne færøsk grammatik egnet til gymnasie-, universitets- og seminarieniveau foruden til andre med interesse for det færøske sprog. *Føroysk mállæra 1* er første bind i en planlagt serie på tre bind, og *Føroysk mállæra 1* er en opdateret udgave af 1. udg. (2015) og 2. udg. (2019). Dette bind behandler det moderne færøske sprog med særlig fokus på orddannelse, køn og grammatisk kønstildeling foruden nye bøjningsklasser.

Petersen, Hjalmar P., 2020: Føroysk mállæra 2. Grunddrøg í føroyskari syntaks. Nám. Tórshavn. 470 s.

Føroysk mállæra 2 er en moderne færøsk grammatik egnet til gymnasie-, universitets- og seminarieniveau foruden til andre med interesse for det færøske sprog. *Føroysk mállæra 2* er andet bind i en planlagt serie på tre, som behandler det moderne færøske sprog. Dette bind omhandler færøsk syntaks og er først og fremmest en deskriptiv beskrivelse.

Petersen, Hjalmar P., 2020: Orðgrundað bending og korona. Heilbregðin grammatikk ella forfall? I: *Frøði 2*, s. 44-47.

Artiklen behandler færøske importord, som ender på vokal. Substantivet *korona* bruges som eksempel. *Korona* og dets grammatiske kønstildeling behandles og knyttes til det færøske sprogs ordbaserede og stammebaserede morfologi.

Weyhe, Eivind, 2020: Eisini, hissini og kortini. I: *Fróðskaparrit* 65-66, s. 5-12.

Artiklen er en sproghistorisk behandling af de tre færøske adverbier *eisini*,

bissini og *kortini*. Ændringerne fra oldnordisk til moderne færøsk behandles og sammenlignes med norsk og islandsk. Artiklen slutter med behandling af det adverbielle suffiks *-ni*.

Weyhe, Eivind, 2020: Fjallanøvn í Føroyum. Fróðskapur. Faroe University Press. Tórshavn. 187 s.

Fjeldnavne er en del af det færøske stednavnemateriale. Fjeldnavne er en betydningsfuld del af den sproglige arv og har derfor en sproghistorisk betydning. I *Fjallanøvn í Føroyum* består det behandlede navnemateriale af samtlige færøske fjeldnavne. I den faglige indgang i *Fjallanøvn í Føroyum* behandles fjeldnavne og deres form og struktur generelt, og i bogens hoveddel er navnematerialet alfabetiseret og behandlet etymologisk og sproghistorisk med en navnefaglig tilgang.

Weyhe, Eivind, 2020: Jarðarnøvn í Árnafirði. I: *Fróðskaparrit* 65-66, s. 13-24.

Artiklen omhandler marknavne i den færøske bygd Árnafjørður. De behandlede marknavnene er navne på udmarker (*bagar*), den oprindelige indmark (*bøur*) og navne på senere opdyrkede jordstykker.

Weyhe, Eivind, 2020: Tryíta – eitt horvið fjallanavn? I: *Fróðskaparrit* 65-66, s. 25-32.

Artiklen behandler naturnavnene *Gilið Tryíta* og *Skarðið Tryíta* i bygderne Miðvágur og Sandavágur i Vágar på Færøerne. Forfatterne argumenterer for, at *Tryíta* i de nævnte naturnavne peger på et forsvundet navn på et fjeld i nærheden.

Grønland

Lisathe Møller

Lyberth, Mette Larsen, Karina Meincke, Salik Schmidt, Mads Poulsen & Holger Juul, 2020: Tidlig identifikation af elever i risiko for ordblindhed. Uddannelsesstyrelsen, 54 s. Nuuk.

Rapport om projektet – Dysleksitiltag for skolebørn i Grønland. Rapporten beskriver en undersøgelse af skriftsproglige færdigheder blandt elever fra 1. til 3. klasse i grønlandske skoler. Undersøgelsen blev gennemført af Uddannelsesstyrelsen i perioden 2015-2020 og havde til formål at skabe større opmærksomhed på elever med forsinket skriftsproglig udvikling, som kan skyldes ordblindhed. Publiiseret også på internettet: https://iserasuaat.gl/nyheder/2020/11/rapport_dysleksi?sc_lang=da.

Uddannelsesstyrelsen, 2020: Erinarsorta! Nyt sprogstimuleringsprojekt. Sang og musikvideoer udvikler børns sprogfærdigheder.

Sang og musikvideoer som er tilgængelige på Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=5LuuTEApsa0&list=PLT8RiBDf-LPF5Atf34eKAMx3tKD-gX4ft5&index=2>.

Island

Ágústa Þorbergsdóttir

Ari Páll Kristinsson, Jóhannes B. Sigtryggsson og Margrét Eggertsdóttir (red.), 2020: Ágústblóm: lesin til heiðurs Ágústu Þorbergsdóttur sextugri 9. september 2020. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnúsen, Reykjavík, 95 s.

Ágústblóm er et festskrift til Ágústa Þorbergsdóttir udgivet i anledning af hendes 60-års fødselsdag. Festskriftet indeholder 33 artikler, mange om islandsk sprog og terminologi.

Ágústa Þorbergsdóttir og Steinþór Steingrímsson, 2020: Orð ársins 2019: Hamfarahlýnun. I: *Hugrás* 20. januar. Publiceret på <https://hugras.is/2020/01/ord-arsins-2019-hamfarahlýnun/>.

En artikel om valget af årets ord 2019. *Hamfarahlýnun* ('katastrofeopvarning') blev kåret som årets ord med henvisning til, at det har været et meget karakteristisk ord for 2019.

Helga Hilmisdóttir (red.), 2020: Orð og tunga. Nr. 22. [Ord og sprog. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier]. 141 s.

Dette bind af *Orð og tunga* indeholder fire artikler. Þóra Björk Hjartardóttir skriver en artikel om ordet *hvað* som partikel. Margrét Jónsdóttir skriver om dannelse og bøjning af flerstavelsesord som ender på *-ik*, f.eks. *epík*, *keramík* og *klassík*. Einar Freyr Sigurðsson og Heimir van der Feest Viðarson skriver om ordet *líka* i ældre islandsk. Matteo Tarsi skriver om samspillet mellem låneord og arveord i synonympar i Den tredje grammatiske afhandling.

Bindet indeholder desuden tre bidrag: Ágústa Þorbergsdóttir skriver om neologismer, Jóhannes B. Sigtryggsson skriver om mellemrum og Svavar Sigmundsson skriver om *ulv* i stednavne.

Íslenskt mál og almenn málfræði. Nr. 41.–42. ['Islandsk sprog og generel lingvistik'. Tidsskrift udgivet af den islandske lingvistikforeningen] 2019–2020. Red. Ásta Svavarsdóttir, Einar Freyr Sigurðsson og Þórhallur Eypórsson. 351 s.

Dette nummer af *Íslenskt mál* og almenn málfræði indeholder seks artikler. Anna Lía Benediktsdóttir, Þóra Másdóttir og Gunnar Ólafur Hansson skriver om fonologisk proces i talesprog hos børn mellem to og otte år. Kristín Þóra

Pétursdóttir og Sigríður Sigurjónsdóttir skriver om udvikling af /r/ i sprogtileg- nelse. Sigríður Sæunn Sigurðardóttir skriver en artikel om opkomsten af en ny hilsen. Haukur Þorgeirsson skriver en artikel om forkortelse af lange konso- nanter i udlyd. Elisabeth Engdahl, Halldór Ármann Sigurðsson, Annie Zaenen og Joan Maling skriver artiklen: Thematic constraints on presentational senten- ces in Icelandic and Swedish. Dagbjört Guðmundsdóttir, Sigríður Sigurjónsdót- tir og Eiríkur Rögnvaldsson skriver om digitalt sprogfællesskab i islandsk og engelsk, en undersøgelse af sprogmiljø og sprogbrug hos islændinge mellem 13 og 98 år.

Málfregnir 28. Islandsk Sprognævn's tidsskrift. 2020. 34 s.

I *Málfregnir 28* publiceres resolutionen om det islandske sprogs status år 2020 og også fire foredrag fra symposiet om sprogrøgt som blev afholdt 26. september 2020. Tidsskriftet er tilgængeligt på <http://islenskan.is/images/Mal-fregnir/malfregnir-2020-28-1-tbl.pdf>.

Norge

Dagfinn Rødningen

Bakken, Jonas, 2020: Retorikk i skolen. Oslo: Universitetsforlaget. 184 s.

Boka rettar seg til lærarar som skal undervise i retorikk i skolen, og gir både eit fagleg og eit fagdidaktisk grunnlag. Samstundes viser boka korleis ein kan nytte seg av teoriane og metodane i retorikken til norskundervisninga på alle klassetrinn. Dette er tredje utgåve av ei bok som kom ut første gong i 2009, og ho er oppdatert i tråd med Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Bakken er førsteamanuensis i norskdidaktikk på Institutt for lærarutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo.

Blikstad-Balas, Marte og Astrid Roe, 2020: Hva foregår i norsktimene? Utfordringer og muligheter i norskfaget på ungdomstrinnet. Oslo: Universitetsforlaget. 221 s.

Forfattarane baserer seg på ein videostudie av norske klasserom, viser kva som er vanlege undervisningsformer i norskfaget i ungdomsskolen i dag, og vurderer desse mot forskingsbaserte kriterium for kva som er rekna for god undervisning. Vi får også resultat frå ei spørjeundersøking blant elevane om kva som skjer i klasserommet. Boka rettar seg til norsklærarar. Blikstad-Balas er professor og Roe seniorforskar på Institutt for lærarutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo.

Eriksen, Pål Kristian, 2019: Nye språk i Norge. En språkodyssé. Oslo: Pax. 214 s.

Boka skildrar fleire sider av mange av dei nye språka i Noreg, som for eksempel polsk, arabisk, tamil, thai og tigrinja. Vi får mellom anna høyre om språkhistorie, uttale og skriftvariantar for dei ulike språka som er skildra, og målet med boka er at vi i Noreg skal lære meir om språka som omgir oss. Pål Eriksen er lingvist og språkformidlar og arbeider som minoritetsrådgjevar i Språkrådet.

Halvorsen, Rolf Piene, 2020: Få øye på tegn – innføring i norsk tegnspråk. Oslo: Fagbokforlaget. 206 s.

Få øye på tegn er ei lærebok i norsk teiknspråk for studentar og andre som vil lære seg dette språket. Vi får ein introduksjon til historia og miljøa som

norsk teiknspråk spring ut av, i tillegg til ei innføring i grunnstrukturar og meiningdanningsprinsipp. Bak i boka finst ei ordliste med forklaring av ein del teiknspråklege ord og uttrykk. Piene Halvorsen er førsteamanuensis ved Seksjon for teiknspråk og tolking ved Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet. Han er også spesialrådgjevar ved Oslo universitetssjukehus.

Iversen, Harald Morten, Hildegunn Otnes og Marit Skarbø Solem, 2020: Grammatikken i bruk. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 318 s.

Boka viser korleis grammatikk kan integrerast i ulike norskfaglege emne, og er basert på eit funksjonelt syn på grammatikkdidaktikk. Det er lagt mykje vekt på oppgåver og analyse av tekst. Boka er relevant både for lærarstudentar og elevar. Ho kom ut første gong i 2004, og denne utgåva er oppdatert i tråd med Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Iversen og Otnes er høvesvis førsteamanuensis og professor i norskdidaktikk ved Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet. Solem er førsteamanuensis i norskdidaktikk ved Institutt for språk og litteratur på Campus Vestfold, Universitetet i Sørøst-Noreg.

Knudsen, Cecilie Slinning og Olaf Husby, 2020: Uttaleundervisning. Fra teoretisk innsikt til praktisk anvendelse i klasserommet. Oslo: Fagbokforlaget og Landslaget for norskundervisning. 201 s.

Boka rettar seg mot lærarar som underviser ungdom og vaksne i norsk som andrespråk. Ho tek for seg kva for område i norsk uttale som er vanskelege for dei som skal lære seg norsk, og kvifor det er slik. Boka inneheld også konkrete tips til og opplegg for uttaleundervisning. Slinning Knudsen er universitetslektor og Husby pensjonert førsteamanuensis, begge på Institutt for språk og litteratur ved Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet.

Kulbrandstad, Lars Anders og Guri Bordal Steien (red.), 2020: Språkreiser – festskrift til Anne Golden på 70-årsdagen 14. juli 2020. Oslo: Novus. 364 s.

Språkreiser er eit festskrift i høve syttiårsdagen til Anne Golden. Jubilanten, professor i norsk som andrespråk ved Universitetet i Oslo, har forska på eit vidt spekter av tema som har med andrespråk og fleirspråklegheit å gjere, og dei 15 bidraga i festskriftet handlar om fleire av temaa ho har forska på. Artikkelforfattarane kjem frå både inn- og utland. Redaktørane av festskriftet er professor emeritus respektive professor ved Høgskolen i Innlandet.

Larsson, Ida, Åshild Søfteland og Urd Vindenes, 2020: Praktisk grammatikk: oppgaver og løsningsforslag. Oslo: Samlaget. 220 s.

Praktisk grammatikk er ei innføringsbok i norsk grammatikk for studentar. Boka har mange øvingsoppgåver, som varierer i type og vanskegrad. Larsson er professor i nordisk språkvitskap ved Universitetet i Oslo. Søfteland og Vindenes er førsteamanuensar ved Høgskolen i Østfold respektive Universitetet i Sørøst-Noreg.

LexicoNordica nr. 27 – 2020: Kontroversielle ord i nordiska ordböcker. Nordisk forening for leksikografi. 346 s.

LexicoNordica er eit nordisk tidsskrift som kjem ut ein gong i året. Det inneheld vitskaplege artiklar om leksikografi og meldingar av fagbøker innanfor feltet, ordbøker og andre leksikografiske ressursar. Nummer 27 har kontroversielle ord i nordiske ordbøker som hovudtema. Hovudredaktørar for tidsskriftet er Sturla Berg-Olsen, seniorrådgjevar i Språkrådet i Noreg, og Anna Helga Hannesdóttir, professor emerita frå Göteborgs universitet.

Linnerud, Dag-Rune, 2020: Runenes magiske verden. Oslo: Gyldendal. 232 s.

Med utgangspunkt i runene og runeinnskriftene blir mange delar av den norske kulturarven omtala, mellom anna gudelære, myteforteljingar, magiske ritual og overtru. Boka er populærvitskapleg, har mange referansar til eddadiktinga og sagaene, og gir ei innføring i korleis runene kan brukast som spådomsteikn eller til sjølvrealisering. Linnerud er lærar.

Maal og Minne. Oslo: Novus.

Maal og Minne er eit språkvitskapleg tidsskrift som blir gitt ut av Bymålslaget og kjem med to nummer i året. Det skal mellom anna kaste lys over norsk språk og dekkjer stort sett disiplinane innanfor det tradisjonelle nordiskfaget. Redaktørar er professor Hans-Olav Enger ved Universitetet i Oslo og professor Ingvil Brügger Budal ved Høgskulen på Vestlandet. Kvart nummer inneheld meldingar av fagbøker og andre vitskaplege publikasjonar, i tillegg til fagartiklar.

I nummer 1/2020 (144 s.) finn vi mellom anna ein artikkel av Hjalmar Eiksund om rettskrivingsutviklinga i hovudmål og kvifor elevar med nynorsk som hovudmål ser ut til å ha fleire rettskrivingsavvik enn elevar med bokmål som hovudmål.

I nummer 2/2020 (196 s.) ser Guro Busterud, Terje Lohndal, Yulia Rodina og Marit Westergaard på genusutviklinga i trondheimsdialekten. Utviklinga ser ut til å gå frå eit tregenus- til eit togenussystem. I ein annan artikkel viser Jorunn Simonsen Thingnes med eit døme frå Høgskulen på Vestlandet korleis nynorsk er del av ein minoritetsspråksdiskurs der språkval stadig må forklarast og forsvarast.

Norsk Lingvistisk Tidsskrift. Oslo: Novus.

Norsk Lingvistisk Tidsskrift publiserer lingvistiske artiklar og bidrag på norsk innanfor alle greiner av språkvitskapen. Tidsskriftet har bokmeldingar i tillegg til fagartiklane og kjem med to nummer i året. Professor Janne Bondi Johannessen ved Universitetet i Oslo var redaktør av det første nummeret i 2020, medan Ernst Håkon Jahr har vore setjeredaktør for det andre nummeret etter at Bondi Johannessen døydde sommaren 2020.

I nummer 1/2020 (184 s.) skriv mellom anna Harry Solvang om japanske lånord i norsk. Johan Brandtler kartlegg og problematiserer førekomsten av preverbale adverbial i svensk.

I nummer 2/2020 (92 s.) går Eldar Heide i ein artikkel kritisk gjennom og drøftar litteraturen om talemålsutviklinga i Oslo og regionen rundt. Ein annan artikkel, skriven av Heidi Brøseth, Guro Busterud og Mari Nygård, gir ein analyse av grammatisk metaspråk i ei lærebok for ungdomstrinnet.

Språknytt. Språkrådets tidsskrift. Oslo: Språkrådet. 36 s.

Språknytt er Språkrådets blad for alle språkinteresserte. Tidsskriftet tek temperaturen på språksituasjonen i Noreg og set ord på alt frå samfunnsansvar og engelskpress til normrett språk og tydinga av ord. *Språknytt* kjem ut fire gonger i året, både på papir og i elektronisk form. Bladet er gratis og har eit opplag på 10 400 eksemplar. Det blir også lagt ut på Språkrådet sine nettsider og delt på sosiale medium. *Språknytt* inneheld intervju med mediefolk, forfattarar, forskarar og andre språkentusiastar som har meiningar om kva rolle språket spelar i samfunnet, aktuelle saker om det som rører seg i språkverda, bakgrunnsstoff om alt som har med norsk språk å gjere, og faste spalter om blant anna nyord, avløysarord og svar på spørsmål frå lesarane.

I nummer 1/2020 handlar det blant anna om amerikanorsk, klarspråksprosjekt ved Helgelandssjukehuset, det hemmelege språket *smoi* i Mandal og norske emneord for publikasjonar i bibliotekbasar.

I nummer 2/2020 handlar det blant anna om nye koronaord, språklova i

Frankrike, den nye søkjeportalen for fagterminologi og det nye språkmangfaldet i Noreg.

I nummer 3/2020 handlar det blant anna om bruk av store forbokstavar, intervju med sametingspresident Aili Keskitalo, tvetydige strukturar i språket, godt terminologiarbeid som føresetnad for godt lovverk, bortfall av hokjønn som grammatisk kategori i enkelte byar, korleis språka har vorte til, og namn på språk.

I nummer 4/2020 handlar det blant anna om framlegg til ny språklov, bruk av engelsk blant ungdom når dei ser TV og spelar dataspel, utdeling av språkprisar, Språkdagen 2020 og bruk av samisk i høgare utdanning.

Statsspråk. Oslo: Språkrådet. 4 s.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – blir utgitt av Språkrådet og kjem ut med fire nummer i året. Bladet har eit opplag på 15 000 og blir distribuert gratis til statstilsette og andre interesserte. Delar av bladet blir lagt ut på nettsidene til Språkrådet, og heile bladet kan lastast ned som pdf-dokument frå www.sprakradet.no/statssprak. *Statsspråk* inneheld blant anna ein hovudartikkel og eit større oppslag med praktiske råd og tips («På plakaten»).

Nummer 1/2020 handlar om eit lovskrivingsprosjekt som ledd i utdanninga av juristar ved Universitetet i Oslo. *På plakaten* viser korleis vi skal setje opp punktlistar i lover og forskrifter på norsk.

I nummer 2/2020 får vi ein presentasjon av variasjonen i bokmålsnorma. *På plakaten* inneheld gode råd om klart språk i digitale løysingar.

Nummer 3/2020 handlar om dilemmaet som oppstår når høgare utdanningsinstitusjonar har ansvar for å utvikle og vedlikehalde norsk fagspråk samstundes som dei skal oppfylle krav om internasjonalisering. Den nye nettstaden klarspråk.no blir presentert i *På plakaten*.

I nummer 4/2020 får vi vite korleis helsesektoren har vorte betre til å kommunisere med pasientane. *På plakaten* gir råd om klarspråk i krisetider.

Svennevig, Jan, 2020: Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse. Oslo: Cappelen Damm Akademisk og Landslaget for norskundervisning. 302 s.

Språklig samhandling gir lesarane ei innføring i disiplinær som semiotikk, pragmatikk, diskursanalyse, tekstlingvistikk, stilistikk, retorikk og samtaleanalyse. Studentar og norsklærarar er døme på grupper som kan ha godt utbyte av å lese boka. Svennevig er professor i nordisk språkvitskap ved Universitetet i Oslo.

Termposten. Oslo: Språkrådet.

Termposten er eit elektronisk nyheitsbrev som kjem ut to gonger i året. Nyheitsbrevet informerer om kva som skjer på terminologifronten i Noreg og andre stader. Det inneheld også stoff for alle som arbeider med eller interesserer seg for terminologi. Frå og med 2019 blir Termposten berre utgitt som nettsider.

Nummer 1/2020 har blant anna stoff om eit nytt e-læringskurs i terminologi- og omgrepsarbeid, temar som er knytte til koronasituasjonen, nye forvaltningsstandardar og ny universitets- og høgskolelov.

I nummer 2/2020 kan vi blant anna lese om ei storsatsing i statsbudsjettet på norsk fagspråk, ei undersøking om språkleg medvit i universitets- og høgskolesektoren og om den heildigitale Nordterm-konferansen 2021.

Thingnes, Jorunn Simonsen, 2020: Å velge nynorsk og samisk i akademia – går det an? Ph.d.-avhandling ved Universitetet i Oslo. 133 s.

I avhandlinga undersøker Simonsen Thingnes språkpolitikk og språkval ved Samisk høgskole og Høgskulen på Vestlandet. Ho argumenterer for at nynorsk til liks med nordsamisk er eit minorisert språk. Avhandlinga er tilgjengeleg på denne nettsida: <https://www.duo.uio.no/handle/10852/80634>.

Ullestad, Kjell Heggvold, 2020: Norsk grammatikk enkelt forklart. Oslo: Fagbokforlaget. 163 s.

Boka er skriven for folk som lærer norsk eller underviser i norsk som andrespråk eller framandspråk. Ho kan brukast både til kurs og som sjølvstudium. Terminologien er noko forenkla for å gjere læringa enklare. Ullestad er universitetslektor i norsk for utlendingar ved Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet.

Vonen, Arnfinn Muruvik, 2020: Norsk tegnspråk – en grunnbok. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 172 s.

Dette er ei innføring i oppbygginga og bruken av norsk teiknspråk. Det er lagt vekt på å forklare likskapar og skilnader mellom norsk teiknspråk og til dømes norsk talespråk. For å gjere det siste lettast mogleg gir forfattaren ein presentasjon av eit allment språkvitskapleg omgrepsapparat. Som grunnbok vender boka seg til alle som ønskjer kunnskap om norsk teiknspråk, uavhengig av tidlegare kompetansenivå. Muruvik Vonen er professor ved Oslomet – storbyuniversitetet. Han har tidlegare vore direktør i Språkrådet.

Sápmi

Marko Marjomaa

Andersson, Daniel, 2020: Indigenous Place-Names in (Post)colonial Contexts: The Case of Ubmeje in Northern Sweden. I: *Scandinavian studies*. Vol. 92 (1). University of Illinois Press. s. 104–126.

Artikeln behandlar ursprungsfolks ortnamn i ett postkolonialt sammanhang, särskilt fallet med Ubmeje (Umeå).

Ijäs, Johanna J., 2020: Mii lea modalitehta ja mot mánat dan almmuhit? I: *Sámis* 31, s. 28–31.

Artikeln handlar om modalitet och hur barn uttrycker det i samiskan.

Moshnikoff, Satu, Jouni Moshnikoff, Eino Koponen & Miika Lehtinen, 2020: Koltansaamen kielioppi – Sää'mkiöl k̄öllvue'ppes. Tivvum 2. teälddök. Sää'mte'ḡḡ. 364 s.

Skoltsamisk grammatik, den andra och reviderade upplagan. Det huvudsakliga språket i grammatiken är finska, men på vissa ställen har skoltsamiska också använts vid sidan av det.

Samiskt språkcentrum, 2020: De samiska språken i Sverige 2019: Lägesrapport från Samiskt språkcentrum. Sametinget. 65 s.

Samiskt språkcentrum släpper årligen en lägesrapport över de samiska språken i Sverige. Situationen för de samiska språken beskrivs och värderas utifrån Unescos nio kriterier för att bedöma hur hotat ett språk är. Rapporten finns att läsa på www.sametinget.se/146575.

Sammallahti, Pekka & Kari Hole, 2020: Davvisámegiell jietnadanlágit. Davvi Girji. 16 s.

Korten innehåller illustrationer av nordsamiska artikulationsställningar och medföljande bokstäver. Guiden innehåller en beskrivning av illustrationskorten och de nordsamiska språkljuden och dess egenskaper på detaljerad nivå.

Solbakk, Aage, 2020: Sámečeardda heaggasuotna: mitalusat, doahpagat, dajaldagat. ČalliidLágádus, Kárášjohka. 175 s.

I boken finns roliga, intressanta och bra berättelser och sagor, särskilt om

laxfiske. I boken finns en ordlista för att hjälpa dem som inte känner till alla samiska ord som används i boken.

Ylikoski, Jussi, 2020: Remarks on the Saami demonstrative pronouns.

I: Holopainen, Sampsa, Juha Kuokkala, Janne Saarikivi & Susanna Virtanen (red.): *Ёмас сымын нэ́кве вѳртур этност самын натум. Scripta miscellanea in honorem Ulla-Maija Forsberg. Mémoires de la Société Finno-Ougrienne* 275. Helsinki: Finno-Ugrian Society. s. 398–417.

Artikeln behandlar demonstrativa pronomen i samiskan.

Ylikoski, Jussi, 2020: ツンドラ, تندرا ja eará Sámis gárgidan sánit. I: *Sámis* 31, s. 22–26.

Artikeln handlar om ord som kommer från de samiska språken.

Sverige

Gabriella Sandström

Alösjin, Alexij, 2020: Ordbok över svenska liknelser. Umeå: LYS. 137 s.

Ordboken ger en överblick över 500 fasta liknelser som förekommer och har förekommit i svenska, med autentiska exempel från tryckta och digitala medier. Den riktar sig till lärare, skribenter, översättare och författare och andra språktintresserade, med svenska som förstaspråk eller andraspråk. Författaren är docent och lärare i svenska i Sankt Petersburg och har specialiserat sig på språkområdet fraseologi.

Andersson, Roger (utg.), 2020: Heliga Birgittas texter på fornsvenska: Birgittas uppenbarelser. Bok 5. Stockholm: Sällskapet Runica et mediævalia. 131 s.

I ramprojektet *Heliga Birgittas texter på fornsvenska* publiceras samtliga Birgittas texter på fornsvenska, dels i tryckta kritiska editioner, dels digitalt i form av diplomatiska transkriptioner av samtliga handskrifter. Detta är den femte volymen av den textkritiska editionen, och den omfattar uppenbarelsernas femte bok. Var och en av de tjugosex uppenbarelserna är försedd med en utförlig innehållssammanfattning.

Bergh Nestlog, Ewa & Kristina Danielsson, 2020: Textskapande i grundskolan: utveckla funktionella skrivpraktiker. Lund: Studentlitteratur. 200 s.

Boken beskriver ett perspektiv på textskapande som har fokus på texters funktion och riktar sig till såväl studenter inom lärarutbildningen som lärare i grundskolan. Författarna visar hur textundervisningen kan organiseras i klassrummet och hur läraren kan stötta eleverna i arbetsprocessen.

Bijvoet, Ellen, 2020: Attityder till spår av andra språk i svenskan. Rapporter från Språkrådet 15. Stockholm: Institutet för språk och folkminnen. 72 s.

Rapporten innehåller en sammanställning av de senaste decenniernas forskning om attityder till sådant som uppfattas som spår av andra språk i svenskan. Det kan vara lånord, kodväxling eller olika former av brytning eller förortsklang. I rapporten diskuteras bland annat engelskans särställning som högprestigespråk och olika brytningars olika status. Rapporten finns tillgänglig på www.isof.se/publikationer.

Björneke, Britt, Fredrik Bohlin, Marie Hagsgård & Maria Sundin, 2020: Klarspråk i domar. Lund: Studentlitteratur. 215 s.

Boken beskriver hur man kan använda klarspråk och göra en dom begriplig utan att den juridiska precisionen går förlorad. Den vänder sig till dig som arbetar på domstol och vill komma igång med klarspråksarbetet på den egna domstolen eller vill förändra ditt sätt att skriva. Den är även till för dig som studerar juridik och vill lära dig hur du strukturerar och skriver begripliga juridiska texter. Författarna har lång erfarenhet av att arbeta med domskrivning och klarspråk i domstolar.

Collberg, Philippe, 2020: Meningar i text. Satsradning i teoretisk och empirisk belysning. Lund: Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet. 230 s.

I Philippe Collbergs avhandling står satsradning i fokus. Han undersöker hur satsradning, alltså en mening där två huvudsatser radas upp med ett kommatecken emellan, används i elevtexter samt vilken funktion denna konstruktion fyller i en text.

Eliaso Magnusson, Josefina, 2020: Språk, diaspora, makt: Flerspråkiga resurser och diasporaidentiteter bland unga vuxna i Sverige. Stockholm: Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet. 71 s.

Denna doktorsavhandling bygger på tre separata studier och undersöker diasporaidentitet hos unga vuxna assyrier i Sverige och hur den förmedlas via språket. Fokus ligger på hur flerspråkiga ungdomar använder sina språk och reflekterar över sitt språkbruk.

Gejrot, Claes, Oliver Blomqvist, Ingela Hedström, Sara Risberg & Peter Ståhl, 2020: Svenskt diplomatarium: tolfte bandet första häftet Band 12. H. 1, 1381. Stockholm: Riksarkivet. 323 s.

I bokserien *Svenskt diplomatarium (Diplomatarium Suecanum)* utges i kronologisk ordning de brevtexter från medeltiden där Sverige eller svenskar berörs. Avsikten är att samla och göra de svårlästa medeltida texterna mer tillgängliga. Förutom själva brevtexterna publiceras därför också detaljerade sammanfattningar av innehållet tillsammans med kommentarer och noter.

Guldbrand, Karin & Helena Englund Hjalmarsson, 2020: Webbredaktörens skrivhandbok: klarspråk på nätet. Sjunde upplagan. Stockholm: Producta förlag. 344 s.

Webbredaktörens skrivhandbok kan användas som handbok eller kurslitteratur på skrivkurser för webbcopy, webbredaktörer, webbansvariga och webbdesigner. Den innehåller många exempel och tips – allt från prov på övergripande struktur till tips om hur man åstadkommer ett hårt mellanslag.

Hansson, Karin, 2020: ”Det finns ett sug efter klarspråk”. En studie om bättre stöd till klarspråk i offentlig verksamhet. Rapporter från Språkrådet 16. Stockholm: Institutet för språk och folkminnen. 50 s.

Rapporten presenterar resultatet av en stor undersökning av myndigheters klarspråksarbete som Språkrådet genomförde 2019. Undersökningen ingår i uppdraget att följa och utvärdera klarspråksarbetet i offentlig verksamhet. Den består av två delar: en enkät till alla statliga myndigheter, regioner och kommuner samt intervjuer med klarspråksansvariga. Syftet är att dels kartlägga hur klarspråksarbetet bedrivs, dels identifiera hur Språkrådets stöd kan förbättras. Rapporten finns tillgänglig på www.isof.se/publikationer.

Hasan, Baki (red.), 2020: Språkrådets svensk-romska omsorgsordlista på dialekten resande romani. Stockholm: Institutet för språk och folkminnen. 52 s.

Språkrådets svensk-romska omsorgsordlista innehåller uppslagsord och fraser på svenska och deras motsvarigheter på romska. Den nya utgåvan gäller dialekten resande romani. Ordlistan innehåller den centrala terminologin inom vård och omsorg och finns sedan tidigare i fem olika utgåvor: på arli, kelderäsch, lovari och polskromani. Målgruppen för ordlistan är dels tolkar och översättare, dels vårdanställda som kan lite eller ingen romska, men som ändå ibland behöver använda romska i sitt arbete.

Holmlund, Lena, 2020: Korsordets ABC: en konstruktörs tankar och tricks. Stockholm: Atlas bokförlag. 261 s.

Korsordskonstruktören Lena Holmlund avslöjar hantverkets hemligheter och ger läsaren en inblick i hur det går till att skapa kryss. Boken är indelad alfabetiskt med ett kapitel per bokstav, och varje kapitel innehåller ett minikryss.

Hort, Sofia, 2020: Skrivprocesser på högskolan: Text, plats och materialitet i uppsatsskrivandet. Örebro: Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet. 270 s.

Sofia Hort har i sin doktorsavhandling studerat universitetsstudenters skriv-

process under uppsatsskrivandet. Hon undersöker de utmaningar studenterna möter under processen samt vilka skrivtekniska metoder som används.

Katourgi, Alexander, 2020: Svenskan går bananer: en bok om översättningar som syns. Umeå: LYS. 293 s.

En bra översättning ska inte synas, och den här boken handlar om översättningar som syns (eller hörs). Engelskans påverkan på svenskan syns antagligen allra tydligast i översättningar. Språkutveckling är förstås något naturligt, men går den för fort kan det vara bra att hålla i hästarna och granska översättningssvenskan, alltså översätta texter med synliga spår av ursprungsspråket. Författaren Alexander Katourgi är doktorand i nordiska språk, översättare och språkgranskare som länge twittrat om översättningssvenska.

Kaya, Anna, 2020: Svenska som andraspråk – för vilka och hur kan undervisningen organiseras? Stockholm: Natur & Kultur. 88 s.

Boken är ett stöd i arbetet med att utveckla organisationen av, och undervisningen i, svenska som andraspråk i grundskolan. Den vänder sig främst till huvudmän, skolledare och rektorer, men kan med förtjänst även läsas av lärare som har flerspråkiga elever i sina klassrum men undervisar i andra ämnen än svenska som andraspråk.

Kerbel, Lennart, Jean Hessel & Peter David, 2020: Jiddisch-svensk-jiddisch-ordbok. Institutet för språk och folkminnen. 606 s.

Detta är en ny och utökad version av Megillaförlagets utgåva från år 2005. Den nya ordboken innehåller omkring 9 000 ord. Alla ord på jiddisch är utskrivna både med hebreiskt och med latinskt alfabet till stöd för den som behöver det.

Kieliviesti. Stockholm: Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 34 s.

Tidskriften *Kieliviesti* har givits ut fyra gånger om året sedan 1980. Tidskriften innehåller artiklar om språk på finska och meänkieli. År 2020 handlade huvudartiklarna om språkrådgivning i finska i Finland, sverigefinsk barn- och ungdomslitteratur, finska språket som läroämne vid Stockholms universitet och om den 40-åriga *Kieliviestis* historia. Illustratören Markku Huovila tecknar en bild med anknytning till innehållet i varje huvudartikel.

Några av artiklarna går att läsa på finska på Språkrådets webbplats: <https://www.isof.se/sidor-pa-nationella-minoritetsprak/suomi/kieliviesti>. En svensk-språkig sammanfattning finns på www.isof.se/kieliviesti.

Klarspråk. Stockholm: Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 4 s.

Klarspråk är en tidning med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och andra länder som kommer ut fyra gånger per år. Sedan nummer 3/2020 ges den enbart ut i digital form, dels som layoutad pdf, dels som webbversioner av artiklarna. Samtliga nummer finns tillgängliga på Språkrådets webbplats: www.isof.se/bulletinen.

Nummer 1/2020 handlade om attityder till språk, bland annat om synpunkter på uttal och brytningar, om laddade benämningar på grupper av människor och om tv-tittares och radiolyssnares synpunkter på språket i public service. Redaktionen uppmärksammade också tidningens 25-årsjubileum med en tillbakablick på det första numret från 1995.

Nummer 2/2020 hade temat *nya metoder och nya kanaler för klarspråksarbete*. Bland annat handlade det om hur Göteborgs stad, vinnare av Klarspråkskristallen 2020, arbetar för ett begripligt språk i kommunikationen med medborgare.

I nummer 3/2020 var temat *kriskommunikation och riskkommunikation*. Vi kunde läsa om kreativa sätt att visualisera avståndet två meter under pandemin och om vikten av att använda klarspråk i texter som ska översättas till andra språk under en samhällskris.

Nummer 4/2020 innehöll en internationell utblick med artiklar skrivna av klarspråksförespråkare från USA, Norge, Finland och Danmark. Artiklarna handlade bland annat om empatins roll i hälsokommunikation, om användartestning på distans och om att arbeta med klarspråk på svenska i Finland.

Lindblom, Per-Åke & Arne Rubensson (red.), 2020: Språkbytesexperimentet i svensk skola – engelska till varje pris? Stockholm: Språkförsvaret. 150 s.

Sedan friskolereformen 1992 har de engelskspråkiga friskolorna oavbrutet expanderat. Det är inte längre självklart att svenska är det första undervisnings-språket i ungdomsskolan i Sverige. Vilka är konsekvenserna av detta "språkbytesexperiment"? På vad sätt påverkar det svenskans långsiktiga ställning i landet? Vilka blir inlärningseffekterna om eleverna inte undervisas på sitt modersmål utan på ett främmande språk? I denna antologi diskuteras dessa frågor ur många olika infallsvinklar.

Loenheim, Lisa & Ann-Kristin Hult, 2020: Framtidens Lexin. Forskningsöversikt. Rapporter från Språkrådet 12. Stockholm: Institutet för språk och folkminnen. 58 s.

Rapporten sammanställer forskningsrön inom flerspråkighet och lexikografi

med inriktning mot inlärningsordböcker. Syftet med forskningsöversikten är att undersöka hur väl anpassad till målgruppen Lexin (lexikon för invandrare) är i dag och ge rekommendationer om hur framtida Lexinlexikon bör utformas. Rapporten finns tillgänglig på www.isof.se/publikationer.

Löfdahl, Maria, Michelle Waldispühl & Lena Wenner, 2020: Namn i skrift. Names in Writing. Handlingar från NORNAS 48:e symposium i Göteborg den 29–30 november 2018. NORNA-rapporter 98. Göteborg och Uppsala. 400 s.

Inom namnforskningen har skriftstudier inte i högre utsträckning uppmärksamats som ett eget fält, även om många studier behandlar namn i skrift. Inom andra språkvetenskapliga fält, såsom språkliga landskap, behandlas ofta namn ur ett sociolingvistiskt perspektiv utan att själva namnen och dess särställning inom språket beaktas. I volymen sammanförs olika discipliner som behandlar namn i skrift ur olika perspektiv. Genom de 22 bidragen belyses de sociala, kommersiella, politiska och historiska dimensioner som namn har. Publikationen finns tillgänglig på <http://hdl.handle.net/2077/67201>.

Lövestam, Sara, 2020: Handbok för språkpolis. Stockholm: Piratförlaget. 312 s.

Som språkpolis behöver du alltid vara beredd. Du kan behöva rycka in mitt under en släktmiddag, under ett föräldramöte, på internet eller när du sitter och ser på tv. För att du ska klara den psykiska påfrestning detta innebär, är det viktigt att du har en gedigen kunskapsbas och vänner att ta stöd av när särskrivningarna hopar sig och livet känns tungt.

Författaren Sara Lövestam använder humor som tjänstevapen när hon i *Handbok för språkpolis* lotsar eleverna genom de två inriktningarna på Språkpolishögskolan: *Good Cop* och *Bad Cop*.

Malmgren, Sven-Göran & Birgitta Agazzi, 2020: Bertil Molde: språkvårdare och folkbildare. Stockholm: Bokförlaget Langenskiöld. 303 s.

Bertil Molde har kallats Sveriges främste språkvårdare under 1900-talet. I den här biografien skildras Bertil Moldes liv från barndomsåren och studentåren vid Stockholms högskola, via tiden som svensklektor i Danmark och som forskare, ordboksredaktör och förlagsman, till de 25 åren som chef för Svenska språknämnden. Han var en känd medieprofil och tog sig med stort engagemang an språkfrågor från läsare och lyssnare. Med en demokratisk och tolerant syn på det svenska språket kan han sägas ha lagt grunden för modern svensk språkvård.

Malmquist, Jörgen & Bengt Lundh, 2020: Medicinska ord: det medicinska språket: termer, definitioner, samband. Sjunde upplagan. Lund: Studentlitteratur. 546 s.

Detta är en modern medicinsk ordbok som förklarar innebörden av termer från sjukvården, medicinska basvetenskaper och medicinsk forskning. Termer i grekisklatinsk grundform har tagits med om de belyser innebörden av andra termer. Nytt för denna upplaga är att läsaren får tillgång till en interaktiv webbplats där boken kan läsas digitalt. *Medicinska ord* riktar sig i första hand till utbildningar inom sjukvården och till lärare inom dessa utbildningar samt till yrkesverksamma i sjukvården.

Norlund Shaswar, Annika & Åsa Wedin, 2020: Språkdiraktik för SFI: att undervisa vuxna andraspråksinlärare. Lund: Studentlitteratur. 168 s.

Boken riktar sig främst till lärare som undervisar inom den kommunala vuxenutbildningen Svenska för invandrare (sfi). I fokus står språkdiraktiska frågor, som lyfter fram hur sfi-läraren genom sin undervisning kan stödja och stimulera de vuxna elevernas andraspråksutveckling. Författarna tar avstamp i den specifika roll som sfi har i det svenska utbildningssystemet samt förklarar vad forskningen säger om sfi, vuxnas språklärande och flerspråkighet som resurs. De ger en mängd praktiska förslag på aktiviteter och organisationsformer.

Norrthon, Stefan, 2020: Teaterrepetitionens interaktion: Professionella praktiker i ett repetitionsarbete från manus till föreställning. Stockholm: Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet. 70 s.

I Stefan Norrthons sammanläggningsavhandling undersöks interaktion i teaterrepetitionsarbete genom att kombinera perspektiv från interaktionell lingvistik och teaterstudier.

Nyström, Staffan, Svante Strandberg & Mats Wahlberg (red.), 2020: Namn och namnvård: vänskrift till Annette C. Torensjö på 60-årsdagen den 18 november 2020. Uppsala: Uppsala universitet. 228 s.

Namn och namnvård är tillägnad Annette C. Torensjö på hennes 60-årsdag. Titeln är medvetet bred samtidigt som den lyfter fram den gren av namnverk-samheten som särskilt varit Annettes eget arbetsfält. Hon har i olika roller ägnat sitt yrkesliv åt namnvård och namnplanering. I den här boken ger tjugotvå av hennes kollegor – namnvårdare och namnforskare – prov på de många olika namntyper, frågeställningar och problem som dagens professionella namnarbetare har att tackla.

Sahlström, Eva, 2020: Vanliga korrekturfel – och hur du åtgärdar dem.

Vällingby: Evas skrivskola. 30 s.

Korrekturläsning kräver en mycket god språklig förmåga, men det underlättar om man vet vilka fel som är vanligast. Här får du inte bara tips om vad du ska hålla extra koll på utan också hur du bäst åtgärdar korrekturfelen.

Sandberg, Malin, 2020: Från beslut till broschyr: Intertextualitet, äldre och kultur i texter inom en statlig satsning. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. 209 s.

I sin doktorsavhandling undersöker Malin Sandberg skrivna texter från institutionella samtal. I fokus står så kallade textkedjor av relationer mellan texter skrivna inom en statlig satsning på kultur för äldre, där olika aktörer skrivit texter av olika slag.

Språktidningen. 84 s.

Under 2020 har åtta nummer av *Språktidningen* kommit ut. I varje nummer finns populärvetenskapliga artiklar, krönikor och reportage om svenskan och andra språk och många andra språkvetenskapliga ämnen. Dessutom innehåller den bokrecensioner och läsarnas frågor om språkbruk och dialekter, som besvaras av språkvårdare, forskare och terminologer.

Artiklarna har bland annat tagit upp följande ämnen: Språkrådets och *Språktidningens* nyordslista 2019 med *Gretaeffekten* och andra nyord med koppling till klimat och miljö; skinnarmål, sotarmoj och andra hemligspråk; grammatiska särdrag i norrländska dialekter; konflikter mellan språkpoliser och språkvårdare; valet mellan *Vitryssland* och *Belarus*; att omarbete Bibeln till lättläst svenska; hur Astrid Lindgren lät Pippi Långstrump göra språklig revolt; om nyord på latin; en omröstning om Sveriges bästa kommunslogan; hur det gick till när verbens pluralformer försvann ur svenskan; om facktermer och myndigheternas ordval under coronapandemin. I det hundra numret redovisades de 100 viktigaste språkhändelserna i Sverige från år 1900 till 2000. På första plats kom den så kallade du-reformen från 1967.

Melander, Björn, Gustav Bockgård, Sofie Henricson & David Håkansson (red.), 2020: Språk och stil Årgång 30 NF 2020. Tidskrift för svensk språkforskning Ny följd 30. Uppsala: Institutionen för nordiska språk. 292 s.

Den årliga tidskriften *Språk och stil* innehåller språkvetenskapliga artiklar och recensioner av språklitteratur. I årgång 30 finns bl.a. följande artiklar: Gustav Westberg: Corona, vaghet och skam. Om myndighetskommu-

nikation och affekt på sociala medier; Gunlög Josefsson: Varför *smörgåsar* och inte *smörgäss*? Om problemet med oregelbunden plural i sammansättningar; Eveliina Tolvanen & Camilla Wide: Processtyper i sverigesvenska och finlandssvenska handledningssamtal; Hanna Söderlund: ”Nu blir ju alla pingisälskare arga.” Humor, makt och kön i studiosamtal om längdskidor. Här recenseras bl.a. Sven-Göran Malmgrens & Birgitta Agazzis biografi *Bertil Molde. Språkvårdare och folkbildare* och Erik Carlquists, Peter C. Hoggs & Zeth Alvereds utgåva *Erikskrönikan. En medeltida krönika i nusvensk version*.

Publikationen finns tillgänglig på www.nordiska.uu.se/sos/register/2020/.

Svahn, Elin & Lova Meister (red.), 2020: Översättningsvetenskap i praktiken: om översättningar, översättare och översättande. Stockholm: Morfem. 207 s.

Det har länge saknats svenskspråkig kurslitteratur i översättningsvetenskaplig metod. *Översättningsvetenskap i praktiken* är tänkt att fylla det tomrummet och fungera som en introduktion såväl på översättarutbildningar och forskarutbildningar i översättningsvetenskap som på översättningsinriktade kurser inom ramen för enskilda språkämnen.

Svensson, Anders, 2020: Nusvenska: En modern svensk språkhistoria i 121 ord. 1900–2020. Stockholm: Morfem. 320 s.

Det moderna samhället föddes när Sverige 1900 vaknade upp till ett nytt århundrade. Det blev också startskottet för en ny språkhistorisk epok: nusvenskan. Förändringar, nyheter och trender inom kultur, litteratur, politik, teknik, mat och mode har alla bidragit till att både forma våra liv och det svenska språket. Ibland har själva språket varit motorn i samhällsutvecklingen, som i 1906 års stavningsreform, grammatikrevolutionen på 1940-talet när verbens pluralformer försvann, du-reformen 1967 och det könsneutrala pronomenet *hen* på 2010-talet. I kapitel om 121 utvalda ord, ett för varje år, skildrar Anders Svensson den moderna svenskans historia från 1900 till i dag. Författaren är chefredaktör för *Språktidningen*.

Thyberg, Kajsa, 2020: Det-konstruktioner i bruk. En systematisk-funktionell analys av satser med ickereferentiellt *det* i modern svenska. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. 312 s.

I sin doktorsavhandling undersöker Kajsa Thyberg hur olika typer av *det*-konstruktioner i svenskan används för att uttrycka betydelser och för att

kommunicera olika slags bedömningar. Dessutom undersöks hur pronomenet *det* varierar mellan att användas med och utan referens.

Tornberg, Ulrika, Miriam Thegel & Hanna Henryson (red.), 2020: Språkdidaktik i praktiken: metoder, exempel och reflektioner från högskolenivå. Uppsala: Uppsala universitet. 159 s.

Antologin består av texter från åtta lärare och forskare från Språkvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet. Gemensamt för bidragen är att författarna i hög grad observerar sin egen verksamhet och reflekterar över sin roll i undervisningssituationen, dynamiken i seminariesalarna och hur studenterna tar sig an uppgifterna. Frågan om relationen och balansen mellan det akademiska, analytiska lärandet och det praktiska, färdighetsinriktade lärandet behandlas återkommande.

Wahlberg, Björn, 2020: Kaptan Haddocks ordbok: från alabasterskalle till ökenråtta. Trosa: Cobolt. 96 s.

En illustrerad ordbok för alla som vill utöka sitt ordförråd. Här förklaras 240 av kaptan Haddocks kraftuttryck, från klassiker som *anfäktade och anamma, bomber och granater, krabbsaltade tångräkor och malliga mollusker* till ovanliga ord och nybildningar som *alabasterskalle, kråmgädda, rullsvansapa* och *zinksvarvare*. Författaren är översättare och Tintinkännare.

Walldén, Robert, 2020: Pedagogisk kommunikation i svenska som andraspråk: språk, texter och samtal. Lund: Studentlitteratur. 235 s.

Ett av de viktigaste verktygen i undervisningen för lärare i svenska som andraspråk är den muntliga kommunikationen. Boken ger både teoretisk fördjupning i pedagogisk kommunikation och tydliga råd om hur lärare kan utveckla sin andraspråksdidaktik. Den är främst avsedd för verksamma och blivande lärare i svenska som andraspråk.

Åkerblom, Sandy, 2020: På väg mot en förståelse av fenomenet inkongruent predikativ. Ett försök att beskriva och förklara fenomenet samt skildra dess forskningshistoria. Lund: Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet. 218 s.

Sandy Åkerbloms avhandling syftar till att skapa en djupare förståelse av så kallade pannkaksmeningar, alltså satser som "pannkakor är gott" och "inrikespolitik är tråkigt". De är högfrekventa och helt naturliga för vår språkkänsla. Från ett språkvetenskapligt perspektiv är de dock häpnadsväckande. Predika-

tivet i sådana exempel har en t-form, som kontrasterar mot subjektets numerus eller genus. Normalt sett får predikativet en form som är kongruent med subjektet, men inte i denna typ av exempel.

Åkerström, Hanna, 2020: Visuella textkonventioner i den tidiga vikingatidens runristningar. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. 311 s.

I sin avhandling undersöker Hanna Åkerström vikingatida runristningar och hur deras visuella utformning uttrycker betydelser och signalerar i vilken ordning inskrifterna på en runsten som Rökstenen kan läsas.